

**Pesticide
Action
Network**
Netherlands

Bijenoase.nl
een initiatief van Bee Foundation

GREENPEACE

Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit
Aan Minister C.J. Schouten
Postbus 20401
2500 EK
Den Haag

Betreft: Herziening van het bijenrichtsnoer

Utrecht, 1 oktober 2020

Geachte mevrouw Schouten,

We zijn geschokt door uw voornemen om bij de herziening van het bijenrichtsnoer de oorspronkelijk geaccepteerde 7% achteruitgang van bijen fors te willen verhogen en als “natuurlijke variatie” te beschouwen. Dit betekent een verdere ineenstorting van de biodiversiteit in Nederland. Op basis van die verhoogde ‘acceptabele’ achteruitgang en de daaruit te berekenen ‘acceptabele’ sterfte van bijen zullen meer pesticiden worden toegelaten die schadelijk zijn voor bijen. Wij roepen u op uw standpunt te herzien en, gezien de deplorabele situatie van bijen en biodiversiteit in Nederland, in het geheel geen extra sterfte (0%) toe te staan.

Het door de EFSA opgestelde optiedocument en de keuze in ScoPAFF voor ‘Aanpak 2’ is niet te verantwoorden. In tegenstelling tot de bewering van EFSA en DG SANTE, en ook die van u in de Tweede Kamer, is er namelijk geen bewijs beschikbaar dat deze ‘Aanpak 2’ wetenschappelijk onderbouwd is, noch bijen beschermt. Het is onduidelijk wat de gebruikte maatstaven (% variabiliteit achtergrond grootte van bijenkolonies) inhouden en in welk niveau van bescherming van bijen wordt voorzien. Het lijkt erop dat alleen de wens van de lidstaten, waaronder Nederland, om een grote variatie te hebben (weerspiegeld in het SANTE-mandaat), leidend is geweest. De grote variatie zal dan resulteren in gemakkelijke toelating van pesticiden die schadelijk zijn voor bijen.

Wij dringen er bij u dan ook op aan in Brussel te betogen dat dit proces gestopt wordt, dat er eerst onafhankelijke deskundigen worden gehoord en publieke consultatie plaatsvindt bij het bepalen van het beschermdoel. En dat eerst beoordeeld wordt welk beschermingsniveau uit de verschillende

opties voortvloeit. Het is onaanvaardbaar dat een handvol betrokkenen achter gesloten deuren dergelijke ingrijpende keuzes maakt.

Hieronder zetten wij onze kritiekpunten op de voorliggende aanpak uiteen:

Kritiekpunt 1

De nieuwe maatstaf, % achtergrondvariabiliteit in kolonie-omvang van honingbijen, is geen 'natuurlijke' variatie

Het is moeilijk te begrijpen waarom de Commissie en EFSA de keuze hebben gemaakt voor deze vreemde maatstaf van ' % achtergrondvariabiliteit in grootte van honingbijenkolonie' (BVB). Er wordt geen rechtvaardiging gegeven, behalve dat het 'gebaseerd is op wetenschap'. Maar de EFSA heeft geen enkel bewijs geleverd dat haar BVB natuurlijk is en niet wordt veroorzaakt door vervuiling, ineenstorting van de biodiversiteit of andere stressfactoren. En de gegevens die de EFSA gebruikt (haar recente review van 2020) en de input van BEEHAVE (parameters opgenomen in 2013) zijn niet afkomstig uit ongerepte gebieden zonder stress, en daarmee niet natuurlijk..

Kritiekpunt 2

De nieuwe maatstaf (meer precies, een percentiel van BVB, die via een onbekende methode in % sterfte van bijen werksters wordt omgezet) heeft geen bewezen relatie met bijenbescherming

De pesticiden Verordening schrijft voor dat 'verwaarloosbare blootstelling' van bijen die geen onaanvaardbare effecten veroorzaken, moet worden gedefinieerd. Welk percentage afname van de kolonie leidt tot welk kwantitatief niveau van bescherming? De afwegingen lijken in dit voorstel een 'black box' te zijn. Zolang de drijvende krachten van BVB onbekend zijn, is niet te zeggen of in welke mate de aanpak geschikt is om bijen te beschermen. BVB en de resulterende aanvaardbare procentuele afname van bijenkolonies is dus niet bewezen als een manier om de honingbij te beschermen.

Kritiekpunt 3

De onderliggende methodiek voor aanpak 2 is niet wetenschappelijk onderbouwd

De bewering van de Commissie/EFSA dat haar aanpak wetenschappelijker is dan die in de bijenrichtlijn uit 2013, is ongegrond. Aanpak 2 is niet alleen gebaseerd op een maatstaf/drempel met een onbewezen relatie tot bijenbescherming, het wordt berekend met een inadequaat model. BEEHAVE stamt uit 2013 en is ontworpen om te 'spelen' met de effecten van stress voor bijenkolonies, voornamelijk de varroamijt. Niet toevallig stond pesticiden producent Syngenta aan de tekentafel van BEEHAVE. Dit model is echter niet actueel (geen nieuwe parameters ingevoerd voor de berekening van BVB), is niet gecontroleerd met veldtesten en is daarmee dus niet gevalideerd voor het berekenen van de BVB.

Kritiekpunt 4

De keuze voor een percentiel van BVB maakt dat de hele procedure niet meer serieus genomen kan worden.

In een poging om de extreem hoge kolonie-afname, berekend door BEEHAVE als BVB, te 'verzachten' door een percentiel te kiezen van de berekende variatie, zal EFSA het nationale vertegenwoordigers uitnodigen op 8 oktober om te beslissen over een dergelijk 'percentiel' van de BVB. Op deze manier beslissen risicomangers over het 'beschermingsniveau', aldus de bewering van de EFSA. Hoe zouden risicomangers, gezien het gebrek aan relatie tussen BVB en bijenbescherming, weten welk percentiel van BVB gerelateerd is aan welk kwantitatief niveau van bijenbescherming? De kans is

groot dat de ministeries prioriteit geven aan het verkrijgen van meer bestrijdingsmiddelen op de markt boven de bescherming van bijen, en zullen kiezen voor een grote variabiliteit.

Kritiekpunt 5

Chronische vervuiling met pesticiden zal ertoe leiden dat meer pesticiden worden goedgekeurd

Het is algemeen bekend dat de landbouwgebieden - en beschermd gebied - bedekt zijn met een deken van achtergrondvervuiling door (een cocktail van) pesticiden (onderzoek Meten=Weten, Drenthe, 2020; tot 4 km vanaf de randen van natuurgebieden zijn pesticiden uit de landbouw aangetroffen). Indien de Commissie het acceptabele % achtergrondsterfte van bijen wil berekenen, zal zij (deels) de huidige schadelijke effecten van de pesticidedeken op bijen meenemen in de berekeningen. Dit is niet terecht. Achtergrondverontreiniging door pesticiden zal dus leiden tot bredere BVB-distributies en uiteindelijk tot meer goedgekeurde pesticiden die schadelijk zijn voor bijen.

Kritiekpunt 6

Hoe meer bescherming bijen nodig hebben, hoe minder ze krijgen

BEEHAVE is een vrij eenvoudig model met vaste invoerparameters en een algoritme. De meeste variabiliteit in de grootte van de bijenkolonie wordt veroorzaakt door het landschap, zoals de aanwezigheid van nectar en stuifmeel en het weer. BEEHAVE zal door EFSA worden gebruikt om BVB te berekenen voor verschillende scenario's verschillende (theoretische) landschappen in Europa, 19 in totaal. Voor de gebieden met de grootste instorting van de biodiversiteit (minder bloemen voor bijen) zal het model grote variabiliteit berekenen (bijen hebben dan veel tijd nodig om voedsel te vinden en 'slijten' eerder) en leidt dus tot de minste bescherming. Dit is onbegrijpelijk. Precies daar waar bijen de meeste bescherming nodig hebben, krijgen ze de minste.

Kritiekpunt 7

Cocktaileffecten van pesticiden niet meegerekend

Bijen worden niet aan slechts één pesticide tegelijk blootgesteld, zoals de toelatingen van het Ctgb ons graag laten geloven. Ze worden elke dag blootgesteld aan een cocktail van pesticiden (net als mensen). De industrie mag een bestrijdingsmiddel geïsoleerd testen. Dit kan wetenschappelijke gezien niet door de beugel. Voor een bijen risicoanalyse zou altijd een extra veiligheidsfactor (bijv. 10) moeten worden toegepast om rekening te houden met cocktaileffecten.

Kritiekpunt 8

Dankzij de aanpak van de EFSA kan de industrie de toxiciteit van haar pesticiden verbergen

De met het model berekende variabiliteit van de grootte van een kolonie zal door de EFSA worden vertaald in hogere toegestane sterfte van foerageerbijen dan de 7% die voorheen werd gehanteerd. Dit zal de industrie een kans bieden om de toxiciteit van zijn pesticide te verbergen door middel van valse negatieven. Als bijvoorbeeld 20% of 30% sterfte van bijen per dag is toegestaan, wordt de rol van pesticiden in bijensterfte die een dergelijk % sterfte veroorzaken, als 'geen effect' beschouwd.

Kritiekpunt 9

Bijensterfte is niet de juiste maatstaf voor bijenbescherming

BVB is ongeschikt om een drempel af te leiden om bijen te beschermen gezien de enorme variabiliteit die met het model wordt berekend. De productie van een koningin, de mate van reproductie, of het succes van de bestuiving zijn een betere maatstaf om bijen te beschermen.

Kritiekpunt 10

Het toestaan van 'herstel' (recovery) is de doodsteek voor bijen

Het is onacceptabel dat de EFSA de vertegenwoordigers aanbiedt om "herstel" toe te voegen als instrument om te beslissen over de bescherming van bijen. Deze 'methode' laat een hogere sterfte

toe dan de drempel (acceptabele sterfte van werksters), met de claim dat bijen in een later stadium herstellen. Herstel is een zeer controversieel instrument dat wordt gebruikt in de geleedpotigenrichtlijn. De 'methode' is slechts speculatie en, is nooit voorzien van experimenteel bewijs.

We vragen u om een reactie op onze zorg- en kritiekpunten en om geen onomkeerbare besluiten te nemen die de belangen van onze bestuivers ondergeschikt maken aan die van bestrijdingsmiddelenfabrikanten.

Hoogachtend,

M. Mantingh
Voorzitter PAN Nederland

Mede namens,
Greenpeace Nederland
Bijerstichting
Milieudefensie
The Pollinators
Bijenoase
Global Biosphere Foundation